

Oud Geleerd Jong Gedaan

Persoonlijke groei. Voor alle leeftijden

De zoveelste activiteit met oase en hulstbladeren in een zorginstelling of buurthuis. Vooral niet afschaffen, vinden Enny van Arkel (1987) en Ilse Nieuwland (1988). Maar: een college over een inhoudelijk onderwerp door een student-docent kan óók. Tien jaar geleden bedachten ze de stichting Oud Geleerd Jong gedaan (OGJG): een ware win-winformule. Want leren is leuk als je 20 én als je 85 bent. Prima vooruitzicht. Toch?

TEKST: LIDDIE AUSTIN | BEELD: OGJG

In 2014 zaten ze samen op een Amsterdams terras. Vriendinnen **Enny van Arkel** en **Ilse Nieuwland** werkten toen allebei min of meer bij toeval in de ouderenzorg. “In mijn geval was dat omdat een verzorgingshuis als eerste reageerde op een aantal open sollicitaties die ik had verstuurd toen ik op zoek was naar een vakantiebaantje,” vertelt Enny. “Ilse kwam daar na een tijdje ook werken. We ontdekten hoe leuk het was om met ouderen in contact te zijn: hun levensverhalen te horen, met de familie kennis te maken. Kortom, verder te kijken dan naar de meneer van 84 in de rolstoel met een servet om. Als

je echt de tijd neemt om je in de bewoners te verdiepen, kom je erachter dat ze vaak een bewogen leven hebben gehad, zich persoonlijk hebben ontwikkeld en daar graag over willen vertellen. We zagen ook dat de potentie van de bewoners veel groter was dan dat die werd benut.”

Bonus voor jong én oud

Hoe zouden ze iets aan de slechte beeldvorming van ouderen kunnen veranderen, vroegen ze zich die middag af. Zodat meer jongeren hun positieve ervaringen met hen konden delen? Hoe breng je jong en oud met elkaar in contact? En zijn er ook interessante activiteiten voor ouderen, anders dan dat eeuwige bingo? Zouden zij niet meer kunnen én willen? Er ontstond een plan met als uitgangspunten: jongeren willen ervaring opdoen die voor hun cv relevant is; voor ouderen is het belangrijk dat ze cognitief worden uitgedaagd. Als Enny en Ilse nu eens colleges gingen organiseren voor senioren in zorglocaties, bibliotheken en waar ze ook maar gewenst zijn, en die colleges lieten ▶

De 24 uren show waarmee stichting OGJG het 10-jarig bestaan viert. Met de klok mee: Ilse Nieuwland (l) en Enny van Arkel (r) • De feestelijke, met ballonnen versierde entree • Eén van de bezoekers • Het team van medewerkers van OGJG.

'Heerlijk deze muziek. Eindelijk eens niet Wim Sonneveld'

geven door studenten? Bonus voor de studenten: zij kunnen ervaring met lesgeven op hun cv zetten. Bonus voor de ouderen: zij krijgen een activiteit aangeboden waarvan ze iets opsteken. Groter maatschappelijk doel, bonus voor ons allen: verbinding tussen de generaties. Het idee paste op een bierviltje: Stichting Oud Geleerd Jong Gedaan (OGJG) was geboren.

Feest als een bruiloft

Fast forward naar tien jaar later: mei 2024. Op de eerste rij in een volle zaal in het WTC in Amsterdam slaat Enny van Arkel haar arm om Ilse Nieuwland heen. De *24 uurs show* waarmee ze het tienjarig bestaan vieren van hun OGJG is van start gegaan. Bij het verleden wordt kort stilgestaan – ze begonnen met z'n tweetjes, maar inmiddels heeft OGJG negen vaste medewerkers en zijn er in de afgelopen jaren zo'n 40.000 senioren bereikt, om maar iets te noemen. Maar de komende 24 uur gaan ze vooral vooruitkijken, meldt presentator Anita Witzier. Wat ze zoals altijd willen benadrukken, is dat persoonlijke groei niet afhankelijk is van leeftijd. Op deze feestdag doen ze dat door middel van interviews waarin de verbinding tussen de generaties centraal staat, er wordt live een podcast opgenomen waarin jong en wat ouder met elkaar in gesprek gaat, er wordt samen gegeten, gedanst en echte diehards kunnen zelfs blijven slapen in het WTC en *en passant* via allerlei experimenten de ervaring opdoen hoe het is om oud te zijn en in een verpleeghuis te wonen. Dat komt allemaal nog, op deze vrijdagmiddag. Nu

kunnen Enny en Ilse na maanden van voorbereiding achteroverleunen en het laten gebeuren. De rijen achter hen zijn gevuld met relaties, vrienden én deelnemers aan de colleges van OGJG, mensen van alle leeftijden. "Het is een beetje alsof we op onze eigen bruiloft zijn," zegt Enny.

Alles kwam samen

Anderhalve week later zitten de vriendinnen glunderend aan tafel in hun kantoor in de Amsterdamse binnenstad. Het event was meer dan geslaagd, zeggen ze. Ilse: "Het was heel bijzonder om na tien jaar lang samen ondernemen op één dag alles te zien samenkomen: de mensen met wie we op allerlei manieren hebben samengewerkt, ouderen die colleges hebben gevolgd, studenten die colleges hebben gegeven, plus het programma en de verbinding die werd gelegd. Het klopte helemaal."

"Ik zag mensen van alle leeftijden op de dansvloer," zegt Enny tevreden. "Heerlijk deze muziek," zeiden senioren tegen me, "eindelijk eens niet Wim Sonneveld zoals zo vaak wordt gedraaid als ik ergens binnenkom." Hoe denigrerend is dat? Ik zag ouderen echt uit hun dak gaan op housemuziek. Logisch, ook op festivals zie je steeds meer 60-plussers."

OGJG is de facilitator geworden die ze destijds op het terras voor zich zagen. "Het is niet vanzelf gegaan, het was vallen en opstaan," zegt Ilse. "Maar het gaat steeds beter: het aantal deelnemers blijft stijgen. Dat komt ook doordat we het zo simpel hebben gehouden als we het destijds bedachten."

'We hebben
het zo simpel
gehouden als
we het destijds
bedachten'

Van boven naar beneden: Anita Witzier neemt het woord • Levensgrote portretten van spraakmakende Nederlanders (gemaakt door Micaela Bartels en Sevilya Maria van Dorst van PR:OUD - Trots op leeftijd) • Ook Hedy d'Ancona is van de partij.

Samen een college volgen

Senioren in de provincies Noord- en Zuid-Holland en Utrecht kunnen de door OGJG georganiseerde colleges live op locatie volgen; in de rest van het land kunnen zij online deelnemen. Ilse: "Online heeft sinds corona een enorme vlucht genomen, ook bij veel senioren. We vragen van de deelnemers een kleine financiële bijdrage. Als iemand dat bedrag niet kan missen, kijken we of we vanuit de fondsen die ons steunen iets kunnen regelen. We willen er voor iedereen zijn, rijk en arm, want ook dat is verbinding. Fysiek ontmoeten jong en oud elkaar op deze manier niet, maar we zorgen ervoor dat ze elkaar wel online kunnen ontmoeten: we hebben een OGJG-groep op Facebook en we versturen een nieuwsbrief waarin ze kunnen lezen waar er bij hen in de buurt fysieke colleges worden georganiseerd." Ilse en Enny horen regelmatig dat mensen samen een online college volgen. "Neem bijvoorbeeld mijn moeder," zegt Enny. "Zij zit in een eetgroepje. Tegenwoordig kijken ze als ze bij elkaar komen eerst samen naar een online college, daarna praten ze aan tafel na over wat ze hebben gehoord. Zo'n college biedt dus ook nieuwe gespreksonderwerpen aan groepen die vaak al lang bij elkaar komen. Mijn moeder zegt: 'Het onderwerp van het college maakt eigenlijk niet zoveel uit, ik leer altijd wel iets.'"

Training & feedback

Waar gaan de colleges zoal over? "Over alles!" roepen Enny en Ilse in koor. "Het kan over politiek gaan, over mode," somt Ilse op. "Psychologie en filosofie, hoe je je brein gezond houdt, archeologie, bouwkunde. Kunstgeschiedenis doet het altijd goed. We doen steeds vaker ook maatschappelijke thema's: kunstmatige intelligentie en de invloed op de maatschappij, diversiteit, klimaat." "Het is mega-divers," vult Enny aan. "Denk aan alles wat je kunt studeren aan hbo of universiteit, want daar halen we de student-docenten vandaan. Het is maar net ►

Jongeren die aanwezig zijn op het event mengen zich onder de ouderen en wisselen ervaringen uit met leeftijdsgenoten die voor OGJG werken.

'Het geeft me voldoening om iets terug te doen voor de mensen die dit land hebben opgebouwd'

welke studenten zich hebben aangemeld." Die studenten worden door OGJG intensief begeleid. "Je kunt niet zomaar iemand van straat plukken en zeggen: ga je gang," zegt Enny. "We geven trainingen presentatievaardigheden en lessen over bewustwording van beeldvorming ten aanzien van ouderen en hoe je met lastige situaties kunt omgaan. Bij het eerste college is er altijd iemand van ons aanwezig zodat er feedback is. Studenten moeten er echt iets van leren."

Echt leuk

"Ik kom voor die jongen," zegt een mevrouw, die in de eetzaal van Woonzorgcentrum De Gooyer in de Amsterdamse Dapperbuurt wacht op het begin van een college over haar woonplaats. *De Volkskrant* ligt keurig opgevouwen op de rollator naast haar. "Hij doet het zo enthousiast. Nadat ik hem de eerste keer bezig had gezien, wist ik het zeker: dit college ga ik volgen." Ouderenverzorger Cheyenne haalt nog een paar bewoners die zich voor het college hebben aangemeld op in hun kamers; op de

terugweg spreekt ze van achter een rolstoel nog een mevrouw aan die in het belendende café zit: "Komt u ook, schat? Dit is denk ik echt iets voor u!"

'Die jongen' is Nikai, student geschiedenis, 22 jaar oud. Nadat hij bij eerdere bijeenkomsten in deze reeks de geschiedenis van de hoofdstad heeft behandeld, vertelt hij vandaag over typisch Amsterdamse muziek, sport in Amsterdam en een aantal kenmerken waarmee de stad wordt geassocieerd. De colleges zijn zoals altijd bij OGJG interactief, en Nikai doet zijn best om zijn 'studenten' erbij te betrekken. Met de liedjes van Tante Leen en Johnny Jordaan die hij laat horen, wordt zachtjes meegezongen; een meneer die in zijn rolstoel in slaap lijkt te zijn gevallen verraadt zich door met zijn voet de maat mee te tikken. Een andere meneer vult Nikais kennis over Amsterdamse cabaretiers aan. Na een uur is het college afgelopen. De deelnemers vertrekken snel, al dan niet met behulp van Cheyenne: het is tijd voor de lunch! De mevrouw die lastminute uit het café is geplukt, gaat eerst nog even naar Nikai toe om hem te bedanken. "Ik vond het echt leuk."

Leerzaam, over en weer

"Ik stap hier in een andere wereld," zegt Nikai, terwijl hij zijn spullen opruimt. Hij werkt al een paar jaar als student-docent bij OGJG. "Het geeft me voldoening om iets terug te doen voor de mensen die dit land hebben opgebouwd. Het lesgeven is niet altijd makkelijk: soms wordt er helemaal niet gereageerd op wat ik vertel of op de vragen die ik stel. Maar dat is wel leerzaam: zo werk ik aan mijn presentatietechniek. Ik probeer de ouderen een leuk uurtje te bieden. Soms komen er verhalen los waarvan ook ik iets leer, zoals vandaag die meneer die over Max Tailleur vertelde, iemand van wie ik nog nooit heb gehoord. Soms gaat het puur om herkenning. Ik vertel tijdens mijn colleges ook altijd iets over mijn eigen leven, zodat de toehoorders ook wat meekrijgen van het

‘Je ziet dat het wederzijds respect groeit’

leven van jongeren nu.” Het student-docentschap geeft hem een breder perspectief op het leven, zegt hij.

Beeld dat kantelt

En dat is precies wat OGJG wil bereiken.

Naast kennisoverdracht is oud en jong met elkaar in contact brengen en wederzijdse vooroordelen uit de weg ruimen een pijler van de stichting. “Bepaalde bubbels komen niet meer met elkaar in contact, waardoor we steeds meer van elkaar verwijderd raken, met alle gevolgen van dien,” aldus Ilse. “Dat is een maatschappelijk probleem. Door verschillende groepen op een positieve manier bij elkaar te brengen, zet je een eerste stap om vooroordelen uit de weg te ruimen.” De vooroordelen die jongeren van senioren hebben zijn bekend: ouderen zijn traag, saai, digitaal onbekwaam, sommige jongeren denken zelfs dat ze stinken. Senioren hebben net zo goed vooroordelen over jongeren. “Als je in de krant kijkt naar wat er wordt geschreven over Gen Z of Gen X, word je niet vrolijk: ze zijn allemaal burn-out, zitten aan schermen geplakt, weten niet meer wat hard werken is,” zegt Enny van Arkel. “Maar dan ontmoeten ze Nikai van 22, die hen belangeloos iets komt vertellen over de geschiedenis van Amsterdam en kantelt dat beeld. En als die ouderen dan iets vertellen over hun levenservaringen of over Max Tailleur, is ook Nikai geïnteresseerd. Zo zie je dat het respect wederzijds groeit.”

Plannen & idealen

Het gaat goed met OGJG, maar het kan nog beter. Ze zouden meer vaste donateurs willen hebben zodat ze nog meer mensen

kunnen bereiken. “Een van onze dromen is dat universiteiten instellen dat alle studenten colleges moeten geven aan ouderen,” zegt Enny. “Dat is nu nog een utopie, maar het zou toch niet gek zijn als het in het overheidsbeleid wordt opgenomen dat jongeren en ouderen elkaar vaker moeten ontmoeten? Daaraan zouden wij vanuit onze expertise een bijdrage kunnen leveren, waarbij we ook de zorg- en de onderwijssector aantrekkelijker maken.” Want inderdaad: de ervaring leert dat de ontmoeting met de senioren effect kan hebben op de toekomstplannen van de student-docenten. Sommigen van hen gaan door de ervaring die ze bij OGJG opdoen het onderwijs in, anderen kiezen voor de zorg. Enny: “Het kan een eyeopener zijn, zo’n kennismaking met ouderen in een zorgcentrum of een buurthuis. Dat zijn plekken waar de doorsnee student niet vaak komt. En als je daar ziet hoe mensgericht het werk van verzorgenden is, kun je daardoor geraakt worden. Je afvragen: misschien is dat ook wel iets voor mij? Of: ‘Misschien moet ik mijn AI-studie niet voor het bedrijfsleven inzetten maar voor zorgtechnologie?’”

Plannen genoeg. “De rode draad in alles wat we doen blijft het laagdrempelig samenbrengen van verschillende generaties, waarbij we ervoor zorgen dat er altijd een kenniscomponent centraal staat,” aldus Enny. “Daardoor voelt iedereen zich serieus genomen, in plaats van dat er wéér een activiteit wordt georganiseerd met oase en hulstbladeren. Blijf die activiteiten vooral doen, zeggen wij altijd, die hoeven echt niet te worden afgeschaft. Maar een college over een inhoudelijk onderwerp kan óók.” ■

Stichting Oud Geleerd Jong Gedaan, opgericht door Enny van Arkel en Ilse Nieuwland, organiseert interactieve colleges voor ouderen die worden gegeven door studenten over onderwerpen waarvan zij veel afweten. Ouderen krijgen hiermee een intellectueel prikkelende activiteit aangeboden; jongeren doen presentatievaardigheden op die nuttig zijn voor hun cv. Extra maatschappelijk voordeel: jong en oud komen elkaar tegen en leren van elkaar. Ogjjg.nl